خراسان رضوی
روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی خراسان رضوی
یک‌شنبه | ۱۰ بهمن ۱۴۰۰
۲۷ جمادی الثانی ۱۴۴۳
شماره ۴۸۹۵

گزارش

نوک کوه یخ فاجعه در حریم حرم

معاون استاندار: اجماع لازم برای حذف طبقات اضافه ساختمان های مخدوش کننده منظر حرم وجود ندارد

گزارش

سیدعلی علوی-محمدبهبودی نیا

دقیقا جلوی چشم‌تان در مهم‌ترین و نورانی‌ترین منطقه شهر و کشور، بنایی سر برآورده که نمایش، منظر نورانی گنبد مطهر حرم رضوی را از سمت خیابان امام رضا(ع) مخدوش کرده است. حالا از فلکه برق یا همان میدان بسیج که رو به حرم آقا اسلام می‌دهی باید ظاهر بدقواره هتلی را که از پشت گنبد مطهر سر درآورده هم تحمل کنی! آقایان مسئول، شما دقیقا کجا بودید که این ساختمان به همین راحتی خشت روی خشت گذاشت و طبقاتش را بالاتر از گنبد مطهر ساخت و اقدامی نکردید؟ قرار نیست کاری کنید؟ باید دست روی دست گذاشت و تماشا کرد که به همین راحتی منظر گنبد نورانی آقا در سودا گرایی عده‌ای مخدوش شود؟ کم نبود تمام آشفته بازاری که در اطراف حرم مطهر ایجاد شد؟ این روزها از هر خیابانی وارد شوی هتل های چند ستاره سر به فلک کشیده با انواع و اقسام نور پردازی ها و معماری های آشفته، چشم خراشی می کند، بلندمرتبه سازی های اطراف حرم به شکل افسار گسیخته ای افزایش یافته، قبل از این که این غول های آهنی قد بکشند، از چند خیابان دورتر، گنبد و گلدسته حرم مطهر چشم‌نوازی می کرد اما حالا با ساخت و سازهای دور از قاعده و قانون، منظر این بارگاه مقدس به کلی مخدوش شده است. اگر چه متولیان اذعان دارند که این قبیل ساخت و سازها مجوزهایی را بر اساس طرح تفصیلی گذشته موسوم به طرح "طاش" دریافت کرده اما واقعا جای نهادهایی مثل بازرسی کل کشور، شورای عالی معماری و شهرسازی، استانداری، دادستانی و .... در این هنجارشکنی بارز کجاست که به همین راحتی منظر گنبد را مخدوش می کنند و آب از آب تکان نمی خورد؟ چرا برخورد قاطعی برای اصلاح طبقات اضافه ساختمان هایی که مشرف به حرم مطهر است انجام نمی شود؟ نکته قابل تامل ماجرا در این است که ۱۴۷ پروژه بزرگ، با تعداد طبقات بالا مجوز ساخت را در گذشته و بر اساس طرح طاش دریافت کرده اند که هنوز ساخته نشده و در صورت ساخت این پروژه ها باید منتظر فاجعه ای بزرگ در اطراف حرم مطهر رضوی بود.

وقتی زور سرمایه داری می چربد

برای بررسی میدانی به میدان بسیج (فلکه برق) می رویم؛ ساختمانی سفید رنگ همچون دیوی سفید دقیقا پشت گنبد طلایی حرم امام رضا(ع) به گونه ای ساخته شده که در منظر گنبد نورانی قرار گرفته. علی اکبر حامدی زائری که از اصفهان به حرم رضوی مشرف شده، می گوید: دل آدم از این همه ساختمان که اطراف حرم ساخته شده می گیرد، قدیم ها که به حرم می آمدیم از دور گنبد و گلدسته ها مشخص بود اما حالا تا چشم کار می کند بازار و هتل هایی است که هر روز اطراف حرم قد می کشد، به نظر می رسد زور پول و سرمایه دارها از مسئولان این شهر و حتی کشور بیشتر است که کسی جلوی این ساخت و سازها را نمی گیرد. زائر دیگری که اهل بیرجند است نیز با ما همکلام می شود و می گوید: خیابان امام رضا(ع) یا همان خیابان تهران و فلکه برق، سال های سال به عنوان یکی از خاطره انگیز ترین خیابان های مشهد شناخته می شد، وقتی وارد این خیابان می شدیم دیدن گنبد و بارگاه امام رضا(ع) که در شب ها غرق نور بود حس و حال خوبی را به ما هدیه می داد، شاید سرمایه دارها بتوانند پول یک شب اقامت در طبقات بالای این هتل ها را پرداخت کنند اما زائرانی که مثل ما وضعیت مالی خوبی ندارند با ساخت این هتل ها همین قدر از حس و حال خوبی را که با دیدن گنبد داشتیم هم از دست می دهند.

صدور مجوز براساس طرح تفصیلی گذشته

این ساختمان بدقواره ای که دقیقا پشت گنبد سر درآورده، جایی است در «ته پل محله»؛ هتلی که در چندین طبقه ساخته شده است. برای بررسی وضعیت این هتل، موضوع را از شهرداری منطقه ثامن پیگیری می کنیم. معاون شهرسازی شهرداری منطقه ثامن مشهد به خراسان رضوی می گوید: این هتل در سال ۱۳۹۶ توسط سرمایه گذار بخش خصوصی طبق طرح تفصیلی «طاش» مجوزی را از شهرداری دریافت کرده و این مجوز در قالب ساخت ۹ طبقه صادر شده است. با توجه به این که خیابان های اطراف حرم از جمله شهید نواب صفوی، شیرازی، طبرسی و دیگر خیابان ها در یک راستا نیستند ساخت و سازها در قطعه های مختلف شهرداری باعث می شود در پشت گنبد، برخی از هتل ها که با تعداد طبقات بالا ساخته شده است کمی به منظر شهری آسیب وارد کند ولی جلوی دید مستقیم گنبد را کور نمی کنند و مانعی برای نگاه مستقیم به حرم نیست. این هتل دقیقا طبق همان مجوزهای ابلاغی در کمیسیون ماده ۵ و بر اساس طرح طاش (طرح تفصیلی گذشته) ساخته شده است. خسرو خالقی، در پاسخ به این سوال که شهرداری برای جلوگیری از ساخت و ساز ساختمان های بلندمرتبه ای که در طرح تفصیلی گذشته مجوز ساخت بیش از ۶ طبقه روی زمین را گرفته اند چه برنامه ای دارد؟ می گوید: طرح تفصیلی کنونی با عنوان طرح حریم رضوی خرداد امسال به ما ابلاغ شد اما طبق بررسی ها حدود ۱۴۷ پروژه که دارای عرصه بالای ۵۰۰ متر است مجوز ساخت طبقاتی بیش از ۶ طبقه را دریافت کرده اند که در «کارگروه حقوق مکتسبه» متشکل از بازرسی کل کشور، قوه قضاییه، استانداری، اداره کل راه و شهرسازی و شهرداری درباره این ساختمان های بلندمرتبه تصمیم گیری می شود. درباره ساختمان هایی هم که بیش از ۶ طبقه ساخته اند اگر کارگروه حقوق مکتسبه تکلیف کند جلوی این ساخت و سازها گرفته می شود و هر دستوری را که در این کارگروه مصوب کند، شهرداری اجرایی می کند.

خط قرمز ما طرح تفصیلی حریم رضوی است

معاون شهرسازی شهرداری منطقه ثامن مشهد در پاسخ به این سوال که هتل ها و ساختمان های بلندمرتبه ای که طبق طرح طاش مجوز ساخت و ساز بیش از ۵ طبقه را دریافت کرده در اطراف حرم مطهر چه تعداد است؟ گفت: آمار دقیقی از این تعداد نداریم و این موضوع نیاز به بررسی بیشتر دارد. درباره ساختمان هایی که هنوز ساخته نشده ما در شهرداری ثامن به شدت راجع به جلوگیری از ساخت و سازها اقدام می کنیم و خط قرمز ما طرح تفصیلی حریم رضوی است که طبق این طرح مجوز ساخت در قالب ۶ طبقه روی زمین و ۵ طبقه روی همکف است.

تکلیف بلندمرتبه سازی های گذشته چیست؟

برای پیگیری موضوع با خدایی معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری که خود، زمانی از منتقدان سفت و سخت طرح طاش و بلند مرتبه سازی های اطراف حرم بود نیز تماس می گیریم. وی می گوید: منظر حرم مطهر رضوی قطعا برای مشهد یک سرمایه است و در این که به مرور زمان این سرمایه دچار خدشه شده شکی نیست اما به طور مسلم در گذشته درباره این که منظر حرم مطهر یک سرمایه است مفاهمه مشترکی بین متولیان امر شکل نگرفته بوده و گرنه این اتفاق رخ نمی داد. او با موضعگیری میانه ادامه می دهد: به هر حال گروهی معتقدند نقش منظر حرم مطهر منافاتی با اصول شهرسازی نداشته و مانند آن چه در مکه و مدینه رخ داده در مشهد نیز این الگو قابل تسری است. طبیعتا انگیزه های اقتصادی در شکل گیری وضع موجود موثر بوده است با این توضیح که گاهی گفته می شود آن چه اطراف حرم صورت گرفته است برای تامین مالی پروژه به سازی پیرامون حرم بوده و مدیران وقت ناگزیر از چنین تصمیمی بوده اند. جواد خدایی می افزاید: آن چه امروز باید مورد وفاق همه مسئولان دخیل در فضای شهری اطراف حرم قرار گیرد این است که آیا دید و منظر حرم مطهر را یک سرمایه می دانید یا خیر؟ اگر پاسخ مثبت است ارزش این سرمایه را چقدر می دانیم و چقدر حاضریم برای حفظ آن بکوشیم؟ وی تصریح می کند: ما در اطراف حرم با تعدادی از ساختمان ها مواجهیم که در گذشته ساخته شده به عنوان مثال در همین ساختمان مورد اشاره ۹ طبقه روی زمین ساخته شده است. وفق قوانین موجود این ساختمان ها تا زمان تجدید بنا باقی می مانند ولی درباره ساختمان هایی که هنوز ساخته نشده اند باید طبق ضوابط جدید اقدام صورت گیرد و طبق این ضوابط بیش از ۵ طبقه و در بعضی نقاط ۶ طبقه اجازه ساخت و ساز وجود ندارد. ضمن این که در مجاورت حرم اجازه ساخت صرفا در حد ۳ طبقه خواهد بود. درباره این ساختمان ها که گاهی دارای حقوقی از گذشته هستند باید ضمن تامین حقوق ایجاد شده، راهکارهایی برای کنترل ارزش های منظری حرم یافت که خوشبختانه توافقات خوبی برای حدود ۴۰ پروژه صورت گرفته که باید برای دیگر پروژه ها نیز ادامه یابد. از او درباره پروژه هتل شاهد می پرسیم و این که آیا نمی شود این خسارت به منظر حرم رضوی را اصلاح کرد؟ در کمال تعجب ما می گوید تا زمان تجدید بنا تثبیت خواهد ماند شاید ۵۰ سال شاید ۱۰۰ سال شاید بیشتر. وی می گوید: درباره این هتل باید بگوییم که ساخت اسکلت این ساختمان دو سال قبل به پایان رسیده است و طبعا وفق ضوابط تا زمان تجدید بنا تثبیت خواهد بود مگر آن که توافقی فی مابین مالک و متولیان امر برای اصلاح بنا صورت گیرد. معاون هماهنگی امور عمرانی استاندار می افزاید: در گذشته نیز در بالا خیابان و پایین خیابان (خیابان آیت ا....شیرازی و خیابان شهید نواب صفوی) شاهد بلندمرتبه سازی هایی بودیم که امروز دیگر برای شهروندان عادی شده است و گرنه اولین ساختمانی که در آن خیابان ها ساخته شد همین مشکل را داشته است. همه متولیان مشهد باید متوجه این موضوع باشند که اگر جلوی این خسارت امروز گرفته شود منفعت آن در بلندمدت به شهر و امر زیارت می رسد. وی در پاسخ به صحبت های معاون شهرسازی شهرداری منطقه ثامن مبنی بر این که کارگروه حقوق مکتسبه وظیفه تعیین تکلیف ساختمان های ساخته شده را دارد، می گوید: این موضوع در حیطه وظایف کارگروه حقوق مکتسبه نیست. مطابق با مصوبه کمیسیون ماده ۵ و شورای عالی شهرسازی معماری مورخ ۱۹ خرداد ۱۳۹۹ ساختمان هایی که از مرحله ساخت اسکلت عبور کرده اند تثبیت شده اند. باید به این نکته توجه داشت که این ساختمان ها از جمله ساختمان مورد اشاره شما بر اساس مطالبه جدی متولیان وقت، امتیاز تثبیت را دریافت کرده اند. در طرح قبلی بافت اطراف حرم به این ساختمان ها تا سقف ۹ طبقه و در برخی نقاط تا ۱۲ طبقه مجوز ساخت داده شده است.

راهکارهای کوتاه مدت و بلند مدت

خدایی تصریح می کند: درباره ساختمان هایی که ساخته شده است اگر قرار بر تخریب طبقات اضافی باشد باید هزینه های مختلف آن تمهید شود و تا این لحظه در این زمینه هیچ متولی نداریم و همین موضوع باعث تثبیت این ساختمان ها شده است. وی در پاسخ به این سوال که راهکار برای حذف طبقات اضافی ساخته شده در پروژه هایی که منظر حرم مطهر را مخدوش کرده است، چیست؟ می گوید: هم اکنون اجماع لازم برای این کار وجود ندارد از طرفی در وضعیت کنونی بحث ما درباره ساختمان های ساخته شده نیست و فعلا تمرکز بر جلوگیری از ساخت ساختمان های بلندمرتبه ای است که ساخته نشده اند.

برنامه های استانداری چیست؟

وی در پاسخ به این سوال که آیا در استانداری برای ساختمان های بلندمرتبه ساخته شده که منظر حرم مطهر را مخدوش کرده، برنامه ای دارید؟ می گوید: گام اول، تعیین تکلیف ساختمان های ساخته نشده و گام دوم اقدامات کوتاه مدت است تا جلوی مواردی از قبیل نورپردازی های شدید و استفاده از مصالحی که قرابتی با ساختار منظری حرم مطهر را ندارد، گرفته شود البته این موضوع اصل قضیه را حل نمی کند ولی در بلندمدت باید به دنبال این بود که در همه دستگاه ها درباره اصلاح این راهگذرهای بصری وفاق ایجاد شود.

کوه فاجعه ای که تازه سر برآورده

آن چه خواندید گزارشی است از وضع نابسامان بافت اطراف حرم؛ ماجرای روایت شده، نمونه ای است از فاجعه ای که ۱۵ سال است بر سر بافت با ارزش اطراف حرم مطهر رضوی آوار شده، روزی در روزنامه خراسان هشدار دادیم که اتفاق در حال وقوع در اطراف حرم، فاجعه ای با تبعات ۵۰۰ ساله خواهد بود. آن چه از دو دهه قبل شروع شده حالا دارد از زمین سر بر می آورد و فجایع آن از این سازمان به آن سازمان، از این متولی به آن متولی و از این کمیته به آن کمیسیون پاسکاری می شود اما آن چه لطمه می بیند حقوق عامه و حریم بی دفاع رضوی است.

آن طور که از اظهارات متولیان بر می آید، باید دست روی دست گذاشت و منتظر ساخت ۱۴۷ ساختمان در بافت اطراف حرم بود تا ببینیم چه بلایی بر سر منظر حرم رضوی خواهند آورد. گویی دیگر باید با نمای بی رقیب گنبد و بارگاه رضوی در خیابان های امام رضا(ع) و طبرسی خداحافظی کرد و آن چنان که منتقد دیروز و متولی امروز می گوید با این دیوهای سفید که سایه بر نمای بارگاه رضوی می اندازد کنار آمد.

مطالبه افکار عمومی و مردم این است که برای حفظ منظر گنبد مطهر، حداقل ۳ طبقه از این ساختمان تعدیل شود. به نظر می رسد هنوز دیر نشده، حداقل برای نجات منظر گنبد و بارگاه از خیابان های امام رضا(ع) و طبرسی می شود کاری کرد، شاید اگر همین امروز دست به کار شویم، اگر متولی مشخصی برای بافت اطراف حرم مشخص شود، اگر این ۱۴۷ ساختمانی که مجوز بیش از ۵-۶ طبقه گرفته اند بازبینی شوند و درباره شان تجدید نظر شود، اگر همین امروز رئیس دستگاه قضا وارد عمل شود و به نماینده خود در استان دستور پیگیری دهد، اگر دادستان که روزی نماینده کارگروه ویژه استان در بافت اطراف حرم بود وارد عمل شود، اگر رئیس قوه مقننه که مشهدی است و اگر نمایندگان استان و شهر همین روزها وارد عمل شوند که خسارت های لازم را از منبعی تامین کنند، اگر دولت و آقای رئیسی که خود زمانی تولیت آستان قدس رضوی بوده است، به استاندار به عنوان نماینده خود در استان دستور ویژه پیگیری دهد شاید بتوان امیدوار بود که منظر حریم رضوی از یک فاجعه جان سالم به در برد.

درباره بافت اطراف حرم حرف بسیار است که به زودی در ویژه نامه ای مجزا و به طور مفصل به آن خواهیم پرداخت.

یادداشت

علی ولی زاده-معاون سردبیر

انتظار از استاندار

غفلت بزرگ و شاید غیرقابل تامل در همجواری حرم مطهر رضوی: مصداقی برای ضرب المثل ایرانی که وقتی متولی امامزاده حرمت امامزاده را نگه ندارد از مردم چه توقعی؟

حال وقتی مجاوران این حرمت را نگه ندارند چه توقعی از دیگران.

طرح طاش بالاخره مشکل ساز شد و تغییر کرد. اما معلوم نیست، برای تخریبی که از ناحیه این طرح به حرم و عواطف مردم رسیده چه کسی پاسخگو است؟!

مسئولان فقط هر کدام توپ تقصیر را به زمین دیگری شوت می کنند و جالب است حتی بعضی پاسخ ها به جنس گیجی بیشتر شباهت دارد؟

بالاخره تخلف بزرگی از سوی یک برج ساز صورت گرفته و چشم مردم را از نورانیت گنبد امام رضا(ع) کور کرده است و بدون توجه به این مشکل همچنان بلندمرتبه سازی ادامه دارد. این در حالی است که در طول تاریخ مشهد همیشه حرم مطهر در اولویت بوده و مجوزهای اطراف «بهشت ایران» به گونه ای صادر می شده است که گنبد و بارگاه ملکوتی رضوی تحت الشعاع قرار نگیرد حال به چه دلیل اکنون این مهم با بی مهری یا غفلت مواجه شده امری است که متولیان صدور مجوز باید پاسخگوی افکار عمومی باشند! و طبیعی است غول آهنی مزاحم بدون مجوز ساخته نشده و از سوی دستگاه های متولی با رعایت شئون ساختمان سازی احداث شده است.

و به خاطر همین نوع مشکلات مرتفع سازی طرح طاش از ۱۳ سقف به ۶ طبقه کاهش یافته است اما بالاخره تکلیف این بنا چه می شود و مقصر چه دستگاهی است؟!

امری است که مسئولان هر کدام توپ را به زمین دیگری شوت می کنند و حتی می گویند معلوم نیست متولی چه کسی است؟

افکار عمومی از استاندار به عنوان نماینده عالی دولت انتظار دارد که با ورود به این پرونده تکلیف افکار عمومی را روشن کند اگر چه مدعی العموم حتما درباره این درخواست افکار عمومی بی توجه نمی ماند و افکار عمومی منتظر روشن شدن مسئله است.

ماجرای روایت شده، نمونه ای است از فاجعه ای که ۱۵ سال است بر سر بافت با ارزش اطراف حرم مطهر رضوی آوار شده، روزی در روزنامه خراسان هشدار دادیم که اتفاق در حال وقوع در اطراف حرم، فاجعه ای با تبعات ۵۰۰ ساله خواهد بود

عکس ها: میثم دهقانی

فرصت طلایی برای بازسازی اطراف حرم تا ۵۰۰ سال دیگر تکرار نمی شود (۹۲/۴/۲۹)

گزارش روز نامه خراسان از وضعیت آشفته بافت اطراف حرم رضوی (۹۱/۱۱/۲۴)